

МУЗЕЄЗНАВСТВО

УДК 94(477.82):069

Є.І. КОВАЛЬЧУК

Польський період історії Волинського красназничого музею (1929–1939 роки)

Дослідження присвячене заснуванню та розбудові Волинського красназничого музею в перші десять років його історії. Охарактеризовано форми і методи, визначені особливості роботи закладу, внесок окремих особистостей у розвиток музейної справи на Волині.

Ключові слова: музей, експозиція, історія, культурна спадщина, виставка.

Мета представленої розвідки – на основі аналізу джерельних ресурсів самого музею, зокрема документів наукового архіву, обліково-фондової документації, архівних матеріалів, охарактеризувати діяльність Волинського музею (історична назва Волинського красназничого музею) у польській період його історії, визначити особливості роботи, внесок окремих особистостей музейників у розвиток музейної справи на Волині.

Досліджувана тема була предметом розгляду окремих авторів. Вона знайшла часткове висвітлення у статтях Н. Кінд-Войтюк [1], А. Силюка [2], О. Ошуркевича [3], Г. Охріменка [4]. Про колекції Волинського музею у 1930-х роках писали його працівники історик А. Дублянський [5] та археолог Я. Фітцке [6].

Музеї відіграють важливу роль у збереженні, вивченні та популяризації історико-культурної спадщини. Вони виступають сьогодні не лише інституціями збереження та презентації історичних, культурних і природних цінностей, але й важливими засобами комунікації. Музейні заклади, допомагаючи реконструювати минуле, створюють передумови для розуміння сьогодення. Нині актуальним є вивчення практичного досвіду музейних установ у різні періоди

Розділ IV

їхньої історії. У цьому контексті виправданим є інтерес науковців до вивчення історичного розвитку регіональних музеїв.

У 2014 р. виповнюється 85 років від часу заснування Волинського краєзнавчого музею. Музей є головним музейним закладом у Волинській області, має нині у своєму складі п'ять окремих музеїв. Це – філія: Колодяженський літературно-меморіальний музей Лесі Українки та відділи: Музей волинської ікони, Художній музей, Музей історії Луцького братства, Затурцівський меморіальний музей В'ячеслава Липинського. Волинський краєзнавчий музей відіграє важливу роль у збереженні, дослідженні та популяризації пам'яток історико-культурної і природничої спадщини волинського краю, займає ведуче місце в структурі музейних закладів України [7].

В історії Волинського музею можна виділити кілька історико-хронологічних періодів, кожен з яких має свої особливості, пов'язаний із конкретними особистостями музейників, які внесли свій внесок у створення і розбудову закладу. Діяльність музею регламентується статутом, який визначає профіль і напрямки роботи музею, ставить завдання у збиральницькій, експозиційній, популяризаторській роботі.

Перший період в історії музею – т.зв. Польський – бере відлік з часу заснування музею і завершується приходом на Західну Волинь Червоної армії (червень 1929 р. – вересень 1939 р.). Музей має значний доробок у вирішенні завдань охорони пам'яток вивчення і збереження культурної спадщини в різні історичні періоди, в т.ч. протягом 1920–1930-х років у межах Західної Волині, яка у зазначений період перебувала під владою Другої Речі Посполитої.

Відомо, що створення музею є закономірним наслідком об'єктивних процесів, пов'язаних із потребою суспільства у збереженні історичної пам'яті, як важливої умови власного розвитку. Пам'ятки матеріальної і духовної культури є її носіями. Передісторія Волинського краєзнавчого музею розпочалася в 1920-х роках, коли серед громадськості Західної Волині сформувалася думка про необхідність організації музейних закладів на теренах тодішнього Волинського воєводства Другої Речі Посполитої. Створення музею в Луцьку було ініційоване місцевою польською й українською інтелігенцією. Питання музейного будівництва піднімалося на сторінках періодичної преси того часу, обговорювалося у колі науковців і громадськості краю. Організації музею в Луцьку передувала дискусія з питання, яким має бути майбутній заклад: його профіль, статус, форми роботи.

Створене в 1927 р. Волинське товариство краєзнавства й опіки над пам'ятками минулого цілеспрямовано займалося збором пам'яток для майбутнього Волинського музею. У вересні 1928 р. Товариство організувало в Луцьку

Волинську рільничо-промислову виставку, на якій були представлені вироби народних майстрів Волині й Полісся, а також предмети старовини (фото 1). За офіційними даними, у виставці взяли участь 62 майстри, які подали зразки ткацтва, вишивки, деревообробки, лозоплетіння, різьблення, писанкарства, ковальства. Виставка засвідчила високий художній рівень і самобутність культури корінного населення краю. В окремих павільйонах експонувалися предмети старовини (рукописи, стародруки й ікони) [8]. Світлини, які зберігаються у фондах Волинського краєзнавчого музею зафіксували павільйони з експозицією виставки, ілюструють предмети народно-побутової культури та мисливську колекцію (фото 2, 3) [9]. Це була перша експозиція пам'яток старовини й народних виробів регіону.

1. Організатори Рільничо-промислової виставки. Луцьк. 1928р.

Під час роботи виставки народних промислів й були підведені підсумки дискусії щодо музейного будівництва на Волині. Насамперед враховувалося розмаїття представлених пам'яток, що відображали специфіку історичного розвитку та культурної спадщини Західної Волині і могли стати базою для започаткування музейного закладу. Частина експонатів виставки 1928 р. була придбана для майбутнього музею [10].

Узгодивши погляди науковців щодо комплексного профілю майбутнього музею як регіональної установи такого зразка, Волинське товариство краєзнавців та опіки над пам'ятками минулого вирішило організувати музей у Луцьку – центрі воєводства.

До числа засновників Волинського музею належать відомі дослідники природи та історії волинського краю, громадські діячі, серед них: історик і педагог Якуб Гоффман (1896–1964), лікар Адам Войніч (1864–1955), історик мистецтва і реставратор Збігнев Ревський (1905–1989), палеонтолог і педагог Казімеж Пшемиський (1882–1941), історик і бібліотекар Юліан Неч (1908–

2. Виставковий павільйон. Луцьк .1928 р.

3. Експозиція виставки. Луцьк .1928 р.

1939) (фото 4). Першим директором новоствореного музею став етнограф і музеолог Олександр Прусевич (1879–1944), а першим кустошом (хранителем фонду) – археолог Ян Фітцке (1909–1940). У становленні і розбудові закладу значну роль відіграли ботанік Стефан Мацко (1899–1967), археолог Зигмунт Леський (1896–1965), реставратор і мистецтвознавець Йозеф Дуткевич (1903–1968), історик Анатолій Дублянський (1912–1997), інженер-архітектор Леонід Маслов (1909–1943).

Музей у Луцьку був відкритий 16 червня 1929 р. Він отримав назву – Волинський музей. Перше повідомлення про відкриття музею знаходимо у польськомовному часопису «Przegląd Wołyński» («Волинський огляд») за 23 червня 1929 р.: «Волинський музей за

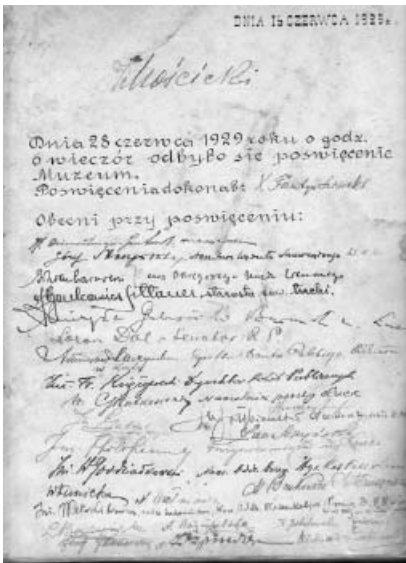
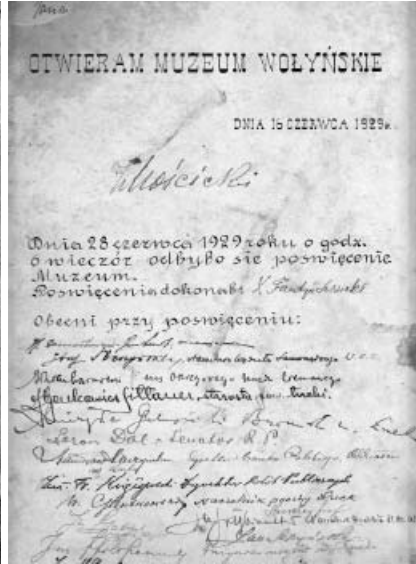
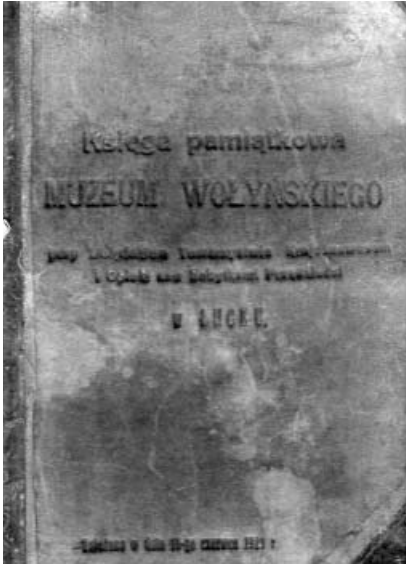

4. Ян Фітцке і Юліан Неч, засновники і перші співробітники Волинського музею. Луцьк. 1930-ті рр.

своїм змістом є строго регіональний і має завдання не лише збирати різноманітні зразки пам'яток, але й поширювати знання про пам'ятки культури і мистецтва і любов до них, досліджувати терен Волині, її природу, пам'ятки історії, етнографії...» [11]. Записи у Пам'ятній книзі Волинського музею за 1929 р. засвідчують, що у його відкритті взяв участь Президент Речі Посполитої Ігнаци Мосціцький (фото 5, 6, 7). 28 червня 1929 р. музей був освячений [12].

Серед головних статутних завдань новоствореного музею було збирання і зберігання пам'яток історико-культурної, природничої спадщини краю й оприлюднення та популяризація музейних надбань. З часу створення музею поступово вироблялися науково обґрунтовані критерії комплектування фондів, збиральницької роботи, вивчення пам'яток з різних ділянок історії, культури, народного побуту тощо.

Перша експозиція розташовувалася в приміщенні в провулку напроти будинку на вулиці Ягелонській, 91 (нині вул. Лесі Українки). Музей розширювався: поповнювалися його фонди, і в 1933 р. він отримав на орендних умовах

4 кімнати в будинку на вул. Сенкевича, 31 (нині вул. Богдана Хмельницького). На перспективу планувалося побудувати для музею окреме приміщення.

Волинський музей належав до категорії регіональних музеїв (фото 8). Завдання такого типу музеїв полягало у нагромадженні старожитностей з історії та здобутків культури, збереженні збірок згідно наукових засад, науковій праці, виставленні музейних експонатів на огляд громадськості, навчанні відвідувачів і на цій підставі пробудження зацікавленості скарбами культури і природи та вихованні естетичного смаку. Засобами для реалізації мети і завдань вважалися встановлення розмірів і хронологічних рамок збірок, утримання їх в належному стані (інвентаризація, каталогізація

5, 6, 7. Титул і перші сторінки Пам'ятної книги Волинського музею. Луцьк. 1930-ті рр.

тощо), популяризація музейних зібрань через видання друкованих праць, лекції, виставки матеріалів тощо.

Формування фондів Волинського музею проводилося різнопланово й усесторонньо. Поступово вироблялися науково-обґрунтовані критерії комплектування і вивчення пам'яток різного профілю. У комплектуванні фондів музею можна визначити два методи збиральницької роботи – активні та пасивні. До активних відносимо різні форми збиральницької роботи, яка проводилася працівниками музею, а саме: закупівля експонатів, одноразові виїзди за експонатами, експедиції; до пасивних – подарунки. Для початкового етапу розбудови музею характерними були пасивні методи комплектування фондів.

У документах Державного архіву Волинської області за 1929–1933 роки є перелік переданих до музею експонатів і відомості про їх дарувальників – перших меценатів. Так, станом на 1 січня 1938 р. 137 благодійників передали до музею 864 експонати, серед яких були й цілі комплекси пам'яток. До музейної збірки надійшли «Альбом рисунків Юзефа Крашевського», виданий у Варшаві 1861 р., комплект літографій віденського маляра Генріха Пейера, який у другій половині XIX ст. побував на Волині та зробив низку рисунків тогочасних магнатських господарств і визначних історико-архітектурних споруд.

У списку експонатів перераховані археологічні знахідки (кам'яні знаряддя праці, керамічні горщики, кам'яний хрестик, срібні арабські монети, польські монети часів Сигізмунда Августа, 11 старих російських монет, знайдених під час розкопок у Луцьку), примірник стародруку, шкільний загальноосвітній атлас 1809 р., нагороди і пам'ятні медалі XIX ст., старовинні килими, фаянсова тарілка тощо. Серед дарувальників були директор музею Бернадський, луцький повітовий староста Бонкович, інженер С. Помикальський з Крем'янца, С. Чернецька з Луцька, Г. Йозевська, Сташорська, І. Шири, Ж. Шашкевич, учні російської гімназії І. Лоренс і Т. Нечипорук, Шмальстухова з Крем'янца, Кадерзаберг зі Здолбунова й інші.

Як видно зі списку, дарувальниками були представники української, польської, єврейської інтелігенції, школярі. Географія надходження пам'яток – Луцьк, Кременець, Здолбунів. У переліку пам'яток є твори релігійного мис-

8. Печатка Волинського музею. 1930-ті роки.

тецтва, зокрема, ікона Почаївської Божої Матері. У документах подана лише назва образу, не зафіксовано про нього ніяких інших даних (матеріал, техніка, походження, час створення) [13]. Однак, власне цю пам'ятку можемо рахувати першим музейним предметом, який надійшов до фонду сакрального мистецтва.

У 1929–1933 роках щорічний бюджет музею складав 30 тис. злотих. Частина бюджетних коштів використовувалася для закупівлі експонатів [14]. На початковому етапі функціонування у музеї нараховувалось – згідно з інвентарними книгами – 4375 експонатів. Фонди музею швидко поповнювалися. Згідно «Звіту про діяльність Волинського товариства приятелів наук за 1935–1937 рр.» у фондах музею зберігалось вже близько 9 тис. експонатів. Вони розподілялися по наступних відділах: «природничому, що охоплював ентомологічну колекцію, багатий гербарій рослинного світу Волині, зразки дилувіальної фауни, геологічних мінералів; археологічному з пам'ятками від неоліту до ранньослов'янського часу; історико-мистецькому, з колекцією кахлів XIV–XIX століть, зразками волинської порцеляни та найбільшою у Польщі збіркою скарбів монет, головним чином з XVIII століття; етнографічному, який репрезентує усе розмаїття матеріальної культури волинян» [15].

Збиранням і зберіганням пам'яток історико-культурної спадщини, пам'яток старовини займався історико-мистецький відділ. Тут були зібрані різноманітні експонати, які за своїм змістом та історико-мистецькою вартістю представляли різні хронологічні періоди. Чільне місце посідала велика колекція ренесансних і барокових кахлів XIV–XIX ст., майстерно оздоблених стилізованим рослинним орнаментом; збірка зразків порцеляни з Корця та Баранівки, фаянсу з Полонного, Славути і Городниці. Серед рукописів XVI–XVII ст. були цінні документи – диплом князя Ф. Чарторийського з добре збереженими восковими печатками (1536), грамота-привілей короля Владислава IV для містечка Миляновичі (1646), два рукописні Євангелія XVI ст.; стародруки Осьмогласник і Діяння апостолів.

У цей період при музеї існувала і невелика реставраційна майстерня, діяльність якої перебувала під опікою воєводського пам'яткоохоронця З. Ревського. Згадуючи про працю на Волині, у Волинському музеї З. Ревський писав: «Я старався дати Волині все, що міг. Боровся за збереження пам'яток польських, українських, єврейських, караїмських, вірменських» [16].

Згідно інвентарних книг Волинського музею (т. IV, V) за перші десять років існування серед багатьох експонатів (нумізMATика, кераміка, образотворче мистецтво) зафіксовані також твори релігійного мистецтва. За інвентарною книгою (т. IV) значиться 1572 предмети під 999 номерами. Від номеру 291 до 313 і з 331 до 342 зроблено записи пам'яток релігійного змісту – всьо-

го 35 пам'яток. Це – 12 ікон, 15 скульптур, гравюри, церковне начиння, шитво тощо. Серед творів іконопису зафіксовано 7 ікон на дереві (темперного письма), 5 – на полотні (олійного живопису) [17].

За інвентарною книгою (т. V) зафіксовано 80 пам'яток, які належали до фонду сакрального мистецтва. Серед них перелічено 47 ікон різного часу (від XVII до XIX ст.). На жаль, у книгах подано мало інформації. Вказано лише назву експонату, дату створення, розмір (і то не завжди). Відсутні записи про джерело і час надходження твору, його опис. Таким чином, у перших інвентарних книгах 1929–1939 років значиться 115 пам'яток релігійного змісту, з них 59 ікон. У 1930-х роках окремі з них, зокрема – з перших надходжень, експонувалися в історико-етнографічному відділі музею. Найбільш цікаві серед них – ікона «Покрова Богородиці» XVI століття, царські врата і виносний дерев'яний хрест XVIII ст. [18].

Характеристику складу музейної збірки й опис експозиції музею 1930-х років, подав його тодішній працівник А. Дублянський – історик, випускник Варшавського університету – у статті «Українська старовина й етнографія в «Волинському музеї» [19]. Вона була написана у 1935 р. для часопису «Наш світ». Серед пам'яток т.зв історичної старовини, що зберігаються в музеї, він згадує збірку невеликих хрестиків й образків, що походять із XVI або XVII ст.; медаль, вибиту в пам'ять коронування образу Почаївської Божої Матері в 1779 р., «кілька прикрас із гробу воєводи Адама Киселя, похороненого в Нискиничях Володимирського повіту» та твори «старого малярства», які «репрезентує кілька образів» (ікон). А. Дублянський підкреслює, що з перелічених ікон найстарішим є «великий образ Святої Покрови з Межиріччя Острожського в старих рамцях; походить він із XVI століття» [20]. У переліку пам'яток сакрального мистецтва в експозиції музею автор називає Розп'яття XVIII ст., царські врата з двома євангелістами (з с. Лише), ікони «Свята Софія» і «Святий Василій Великий» XVII ст. (з військової церкви у Луцьку), рисунок Почаївської Божої Матері на шовку 1774 р. У музеї експонувалися також твори олійного живопису, зокрема, портрети польських шляхтичів і католицьких єпископів. Серед них дуже цікавим є великих розмірів портрет єпископа А. Шептицького, а також портрети Януша та Беати Острозьких, останніх представників цього роду, та одного з князів Чарторийських. Пам'ятки потребували реставрації; А. Дублянський відзначив, що «образи понижені й невідомо, з якого століття». Окремі з них були поновлені, як, наприклад, ікона «Святої Софії». Це засвідчує напис на ній: «образ оновлений старанням ротмістра Якутова 1819 року» [21].

На той час заклад зміг посісти належне місце в системі наукових і культурно-освітніх установ Польщі. Зокрема, він став членом Спілки польських

музеїв. Такі здобутки стали можливими завдяки сформованій колекції, що регулярно поповнювалася, якісній експозиційній і науково-дослідній роботі. Працівники музею брали участь у з'їздах українських музейних працівників у Львові 1931 року і Самборі 1933 р.

З 1935 р. Волинський музей було передано у підпорядкування Волинському товариству приятелів наук. Ця подія мала важливе значення для подальшого розвитку музею. Серед польських установ 1930-х років, що діяли на території Волинського воєводства і зробили вагомий внесок у вивчення історії та культури краю Товариство приятелів наук вирізнялось добре організованою науковою діяльністю. Створена у січні 1935 р., ця громадська організація з'явилася завдяки зусиллям відомого польського історика керівника Волинської округи Польської вчительської спілки Я. Гофмана та волинського віце-воєводи Ю. Слешинського. Внесене до реєстру спілок і товариств Волинського воєводства за № 59. Товариство виступало координатором роботи наукових установ Волинського воєводства й ставило перед собою завдання стимулювати на Волині історико-краєзнавчі та пам'яткознавчі дослідження, опрацьовувати невідомі архівні зібрання, організувати видавничу діяльність, проводити наукові дослідження, збирати матеріали для польських музеїв, здійснювати наукову підтримку дослідників. Музейно-бібліотечна комісія Товариства здійснювала опіку над Волинським музеєм і бібліотекою. Нею керував адвокат Я. Лешинський. До складу комісії входили її голова, директор музею, завідувач бібліотеки, науковці, секретар і скарбник [22].

З підпорядкуванням Товариству Волинський музей зайнявся серйозними науковими дослідженнями, в першу чергу археологічними, етнографічними, природничими. У 1936–1939 роках у музеї працював археолог, випускник Ягелонського університету Ян Фітцке. З 1937 р. він очолює установу і займає посаду кустоша (хранителя фонду). За цей час йому вдалося реорганізувати роботу музею, поставити її на наукову основу, значно поповнити і систематизувати музейні колекції, вивести установу на чільне місце у східному регіоні Польщі. Ян Фітцке проводить археологічні розкопки на значній території Волинського воєводства. Найбільш відомі дослідження та знахідки були зроблені у Луцьку, селищі Торчин, селах Коршів, Піддубці, Жидичин, Кульчин [23].

Археологічні розкопки були тісно пов'язані з етнографічними експедиціями, що поповнювали етнографічну колекцію музею виробами народних майстрів з гончарства, лозоплетіння, деревообробки, ковальського ремесла.

У музеї проводилися серйозні природничі дослідження. Ботанік Стефан Мацко, який очолював природничий відділ музею, зібрав велику кількість цінних музейних матеріалів, що представляли природу Волині. Відділ природи мав багатий гербарій рослин, який і донині зберігається у Волинському кра-

єзнавчому музеї (3385 гербарних листів). Стефан Мацко займався поповненням музею і геологічними зразками, а також збором ентомологічної колекції. У м. Луцьк була створена природнича лабораторія, а в с. Сокиричі – ентомологічна станція.

Волинський музей у Луцьку став важливим осередком дослідження минулого Західної України 1920–1930-х років. Він займався пошуком, вивченням і збереженням старожитностей, відродженням історичних традицій, звичаїв та побутової культури місцевого населення. Музей став одним із значних культурних осередків Західної України й Польщі.

Наукові дослідження музейників знайшли відображення в наукових публікаціях й експозиційній роботі. У 1935 р. була створена нова експозиція музею, яка складалася з чотирьох розділів природничого (завідував Стефан Мацько), археологічного (завідував Зигмунд Ленський), етнографічного (завідував Олександр Яворчак) та історико-мистецького (завідував Анатолій Дублянський). Музейні працівники зробили значний внесок у організацію й проведення багатогранного дослідження історії та природи Волині.

Волинський музей став одним із кращих культурно-освітніх закладів Польщі, маючи значні наукові здобутки в пошуково-дослідницькій праці.

Напередодні Другої світової війни завдяки праці музейних працівників і представників науково-громадських осередків Волині у Волинському музеї були зібрані колекції предметів старовини, частина яких уціліла й сьогодні знаходяться у збірці музею. Вони є невід’ємною складовою культурної спадщини українського народу. Оригінальні пам’ятки матеріальної і духовної культури Волині змогли чітко окреслити роль і місце автохтонного населення краю в історії Східної Європи, показати його непересічну значущість на тлі минувшини Речі Посполитої, гідно представити сторінки історії Волині.

Волинський музей відіграв важливу роль у вирішенні завдань охорони пам’яток вивчення і збереження культурної спадщини в різні історичні періоди, в т.ч. протягом 1920–1930-х років у межах Західної Волині, яка у зазначений період перебувала під владою Другої Речі Посполитої.

Джерела та література

1. *Кінд-Войтюк Н.* Музейна політика Другої Речі Посполитої У Волинському воєводстві у 1920-х–1930-х роках / Наталія Кінд-Войтюк // Волинський музей: історія і сучасність : наук. зб. мат. IV Всеукр. наук.-практ. конф., присвяченої 80-річчю Волинського краєзнавчого музею та 60-річчю Колодяжненського літературно-меморіального музею Лесі Українки, 19–30 трав. 2009 р., Луцьк-Колодяжне. – Луцьк : Б. в., 2009. – Вип. 4. – Луцьк, 2009. – С. 17–21.
2. *Силюк А.* Волинський краєзнавчий музей: сторінки формування колекції / Анатолій Силюк // Волинський музей. Історія і сучасність : наук. зб. – Луцьк : Б. в., 1999. – Вип. II. – С. 7–8.

3. *Ошуркевич О.* З історії Волинського краєзнавчого музею / Олексій Ошуркевич // Волинський музей. Історія і сучасність : тези і матеріали І наук.-практ. конф., присвяченої 65-річчю Волинського краєзнавчого музею та 45-річчю Колодяненського літературно-меморіального музею Лесі Українки, (Луцьк, 16–17 черв. 1994 р.). – Луцьк : Б. в., 1998. – С. 5–7.
4. *Охріменко Г.В.* Археологічна спадщина Яна Фітцке / Г.В. Охріменко. – Луцьк : Волинська обласна друкарня, 2005. – 488 с.
5. *Дублянський А.* Українська старовина й етнографія в «Волинському музеї» / Анатолій Дублянський // Наш світ. – 1935. – Ч. 2. – С. 11–12.
6. *Fitzke J.* Muzeum Wolyńskiego towarzystwa przyjaciół nauk / J. Fitzke. – Luck, 1937.
7. *Ковальчук С.* Волинський краєзнавчий музей – скарбниця історико-культурної спадщини Волинського краю: до 80-річчя з часу заснування / С. Ковальчук. – Луцьк : Медіа, 2009. – 28 с.
8. *Силик А.* Вказана праця. – С. 7.
9. Волинський краєзнавчий музей (далі – ВКМ), фонди, інв. № КДФ-2111 / 1–7.
10. Львівська національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника Національної академії наук України, відділ рукописів, ф. 88, спр. 109, арк. 1–3.
11. Przegląd Wolyński. – 1929. – 23 czerwca.
12. ВКМ, фонди, КДФ-14085.
13. Sprawozdanie z działalności Wolyńskiego Towarzystwa Przyjaciół nauk. – Luck : B.w, 1938. – С. 49.
14. ВКМ, фонди, інв. № КДФ-2111 / 1–7.
15. Sprawozdanie z działalności Wolyńskiego... – С. 51–52.
16. Молодий ленінець. – 1988. – 15 жовтня.
17. ВКМ, облікова фондова документація, інвентарна книга, т. IV, б/н.
18. Там само, т. V, б/н.
19. *Дублянський А.* Українська старовина й етнографія в «Волинському музеї» / Анатолій Дублянський // Наш світ. – 1935. – Ч. 2. – С. 11–12.
20. Там само.
21. Там само.
22. *Кінд-Войтюк Н.* Товариство приятелів наук – осередок вивчення історії Волині (1935–1939 рр.) / Н. Кінд-Войтюк // Волинський музей: історія і сучасність : Наук. зб. Вип. №. 1 : Матеріали III Всеукраїнської. – Луцьк, 2004. – С. 77–78.
23. *Охріменко Г.В.* Вказана праця. – С. 9–10.

Ковальчук Е.И. Польский период истории Волинского краеведческого музея (1929–1939 гг.)

Исследование посвящено основанию и развитию Волинского краеведческого музея в первые десять лет его истории. Дана характеристика форм и методов работы учреждения, вклад отдельных личностей в развитие музейного дела на Волине.

Ключевые слова: музей, экспозиция, культурное наследие, выставка.

Kowalchuk Ye.I. Polish period of history of Volyn Museum of Regional Studies (1929–1939)

Research is devoted to the establishment and development of Volyn Museum of Regional Studies in the first decade of its history. The forms and methods are characterized, features of the institute and individuals contribution to the development of Museology in Volyn are defined.

Key words: museum, display, history, cultural heritage, exhibition.

Подано до друку: 31.03. 2014 р.